

The article presents the features of the writer's creative heritage. Emphasis is placed on his literary work and film art. It is pointed out that in Ukraine every year the best figures in literature and art are awarded the O. Dovzhenko Prize.

The article points out that O. Dovzhenko developed his own concept of creating screenplays, which allowed him to enter the world arena. O. Dovzhenko was determined to work hard, which eventually led to the creation of a unique Ukrainian cinema, in which there is a real historical reality and real human life as it is, without exaggeration and mystery. The writer's works of art are now introduced as compulsory reading in general secondary education.

УДК 81'276.5: [378:004]

С. В. ШАРОВ, Т. М. ШАРОВА

*м. Мелітополь, Таврійський державний
агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

КОМП'ЮТЕРНИЙ СЛЕНГ ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ ІТ-ФАХІВЦІВ У СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ

У статті представлені особливості використання професійних термінів ІТ-фахівців. Зокрема наголошено на комп'ютерному сленгу, який використовується програмістами не лише під час створення програмних продуктів, а й під час усного спілкування, письмової комунікації з колегами.

Акцентовано увагу на тому, що більшість термінів, понять, які часто використовуються ІТ-фахівцями мають переклад на англійську мову. Частіше за все вони так і існують в комунікативному просторі в перекладі англійському і, як правило, використовуються на письмі у вигляді аббревіатури. Терміни, які використовують ІТ-фахівці, не завжди повторюють сленг, яким вони можуть послуговуватись під час професійного виконання своїх обов'язків.

Останнім часом все більше зростає попит на використання комп'ютерів, сучасної комп'ютерної техніки в освітньому процесі, що значно автоматизує роботу в сучасних умовах навчання. Працюючи в Інтернет просторі досить часто треба шукати інформацію. Однак, правильно створений запит дозволяє швидко віднайти матеріал. Цифровізація як сучасний процес розвитку онлайн-сервісів, за допомогою яких суттєво покращується рівень життя та свідомість сучасного громадянина, спонукає сучасних користувачів до використання різноманітних гаджетів, планшетів, ноутбуків, персональних комп'ютерів. Кожен фахівець у своїй галузі оперує певними термінами-поняттями, які на професійному рівні дозволяють створити продукт, висловити точку зору, оформити результати роботи, а також представити перспективи подальшого розвитку. Використовуючи різноманітні онлайн сервіси в Інтернеті та оперуючи професійною термінологією можна досягнути значних успіхів не лише під час навчання, а й взагалі, у житті.

Вчені-дослідники станом на сьогодні розглядають питання комп'ютерного сленгу з різних позицій. Так, наприклад, питання характеристик комп'ютерної терміносистеми розглядають у наукових працях Балюта Е., Єнісєєва С. [1], а проблеми комп'ютерної термінологічної лексики в засобах масової інформації порушені у дослідженні Поліщук Н. [4]. У наш час українськомовний комп'ютерний сленг досліджують такі вчені: Поцулко О. [5], Шаров С. та Гладких Г. [17], Шилінська І. [15], Щур І. [16], Сорокіна Є. [8], Федушко С. [12] та ін.

Сучасні вчені-дослідники акцентують увагу на тому, що важливим компонентом сучасного фахівця є комунікативна компетентність, яка розглядається у вигляді інтегральної властивості особистості, що дозволяє досягати конструктивної взаємодії між учасниками діалогу [2, с. 70].

Однак, сучасні ІТ-фахівці усно практично не комунікують. Комп'ютерний сленг частіше за все ними використовується під час програмування, писемному спілкуванні в різноманітних програмних сервісах, а також під час обговорення технічних завдань перед тим, як почати створювати програмний продукт.

Перш ніж говорити про комп'ютерний сленг, треба вцілому розуміти особливості термінотворення та особливості української термінології [3, с. 23], способи творення термінів [11]. Сучасні дослідники у науковій публікації висловлюють твердження про те, що основною відмінною рисою терміна є його семантичний смисл, який у певному сенсі нагадує науково сформульоване поняття та здебільшого включає у себе всі наявні ознаки [6, с. 43]. Цілком погоджуємося із думкою науковців про те, що досить часто терміни використовуються не лише у пізнавальних цілях, а й з метою комунікації, причому як усної, так і писемної ознаки [6, с. 44]. На думку сучасних науковців для формування комунікативних компетентностей майбутніх учителів інформатики, які міркують точними термінами та часто використовують цифри, можна запропонувати написання творчих робіт [13, с. 36]. Такий вид роботи дозволить їм творчо підійти до розкриття питання та не мислити точно, масштабно. Подібні завдання не змушують їх критично мислити, аналізувати та робити висновки, не використовуючи при цьому спеціальні програмні коди, цифрові дані та аббревіатури.

Для зберігання різноманітних слів, які частіше за все використовують ІТ-фахівці існують спеціальні сервіси:

№	Посилання на сервіс	Назва сервісу та його призначення
1	www.imagecms.net/blog/dictionary	міні словник з корисними ІТ термінами
2	ravesli.com	невеликий словник для програмістів (сленг)
3	www.consp.com	детальний словник термінів та аббревіатур

Слід акцентувати увагу на тому, що більшість слів, які частіше за все використовують у професійній діяльності ІТ-фахівці походять з англійської мови. Саме тому, майбутнім програмістам треба ще зі школи добре вивчати англійську мову та використовувати її як в усному, так і в писемному мовленні. Так, наприклад, у міні-словнику корисних термінів для ІТ-фахівця (www.imagecms.net/blog/dictionary) представлені слова не тільки ті, які можна використовувати програмістам, а й загальні терміни (*електронний, метод, зв'язок, обробка* тощо), що дозволяють комунікувати на загальному рівні. Однак, є певна група слів, зрозуміти які може лише програміст, оскільки в звичайному повсякденному житті вони не використовуються (*об'єктно-орієнтована база даних, адаптор глобальної мережі, інформаційні сервери, інтерфейс програмного додатку* тощо) [7].

Під час програмування ІТ-фахівці можуть використовувати аббревіатури, що дозволяє їм чітко прописувати команди та регулювати певні дії [10]. Іноді певний термін українською може бути позначений англійською і закріплений в мові програмістів саме на іноземній мові [9]. Так, на онлайн-ресурсі Prometheus можна долучитись до вивчення окремих слів ІТ-фахівців, або переглянути невеликий за обсягом словник-термінів. Здебільшого такі терміни стосуються певних курсів з програмування. На онлайн-курсі «Основи Web UI розробки» можемо вивчити комп'ютерний сленг, що представлений в таблиці 1 [18].

Таблиця 1 – Вивчення комп'ютерного сленга

№	Термін або аббревіатура	Назва Англійською	Визначення терміну
1	2	3	4
1	CSS	Cascading Style Sheets	код, який описує правила стилю для відображення веб-сторінок

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4
2	HTML	Hyper Text Markup Language	спеціальний код, призначений для розмітки веб сторінок
3	CMS	Content Management System	програмне забезпечення, що дозволяє користувачам розміщувати або змінювати вже розміщену на сайті інформацію без залучення розробників сайту
4	Мокап	Mock up	модель певного об'єкта в спрощеному вигляді для того, щоб скласти загальне уявлення про нього
5	Валідатор	–	програма, яка перевіряє правильність написання програмного коду і його відповідність стандартам
6	Скрипт	–	набір команд на тій чи іншій мові програмування
7	DOM	Document Object Model	структура документа, представлена у вигляді дерева
8	Модуль	–	функціонально завершений фрагмент комп'ютерної програми
9	Тег	–	мітка, яку ви використовуєте для вказівки браузеру, як він повинен показувати ваш web-сайт
10	Фреймворк	–	каркас для створення комп'ютерних програм
11	Рефакторинг	–	контрольований процес покращення вашого коду, без написання нової функціональності

Сучасні науковці переконують, що термінологія ІТ-фахівців досить часто дублює комп'ютерний сленг, оскільки певні слова не мають власного позначення. За допомогою таких слів в українській мові виникають нові терміни та аббревіатури, знайомитись із якими треба лише на професійному рівні [14, с. 247]. Так, справді, досить часто можемо побачити дублювання слів, які практично застосовуються ІТ-фахівцями та вчителями інформатики.

Однак, не можна говорити про те, що дублювання термінів програмістів це і є точна копія комп'ютерного сленгу. Частіше за все, комп'ютерний сленг містить жаргонізми на позначення певних дій, які можна виконувати за ПК, або навіть діалект, набір слів та фраз. Наприклад, *відюха* – *відео карта*, *дрова* – *драйвери*, *жаба* – *Java*, *інфа* – *інформація*, *кваркер* – *шанувальник гри Quake*, *коннект* – *зв'язок*, *коцаний* – *побитий*, *логінитися* – *входити в систему*, *монік* – *монітор*, *паутина* – *мережа Інтернет*, *фіксити* – *виправляти*, *цяцька* – *віртуальна гра*, *юзати* – *користуватися*, *ящик* – *системний блок тощо*. Таку мову, як правило, можуть розуміти лише ті співрозмовники, які працюють в одній сфері, наприклад, сфера інформаційних технологій.

Поряд тим можемо констатувати, що є певні слова, які просто з української мають переклад на англійську і так використовуються під час комунікації фахівців-програмістів, під час практичних напрацювань за персональним комп'ютером початківцями. У будь-якому випадку, специфічна мова ІТ-фахівців спрощує їм роботу та полегшує комунікативний простір програміста. Комп'ютерний сленг, терміни та поняття на комп'ютерну тематику – це те, до чого сьогодні повинен долучатися практично кожен громадянин, оскільки наша країна швидко крокує в цифровий простір. Цифровізація сучасного простору сьогодні неможлива без наявності мінімальних знань у напрямку комп'ютерних наук та Інтернет мережі.

Список використаної літератури

1 Балюта, Е. Г. Лінгвістична характеристика комп'ютерної терміносистеми / Е. Г. Балюта, С. М. Єнікєєва // Вісник Запорізького державного університету. Серія : Філологія. – Запоріжжя : ЗДУ, 2001. – № 3. – С. 15–17.

2 Гладких, Г. В. Напрями формування комунікативної компетентності студентів / Г. В. Гладких, С. В. Шаров // Інноваційна педагогіка. – 2019. – № 1(11). – С. 70–74.

3 Загнітко, А. П. Термінотворення і національно-мовна картина світу А. П. Загнітко // Українська термінологія і сучасність: зб. наук. пр. – Київ : КНЕУ, 1996. – С. 23.

4 Поліщук, Н. Комп'ютерна термінологічна лексика в засобах масової інформації / Н. Поліщук // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. – 2013. – № 1. – С. 95–100.

5 Поцулко, О. А. Українськомовний комп'ютерний сленг як комунікативна девіація сучасної молоді / О. А. Поцулко. – 2017. – №1. – С. 69–73.

6 Семко, Н. М. Термін: його значення, смисл і переклад / Н. М. Семко, Н. Г. Городецька, Н. Б. Гавришків // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. – 2018. – № 37. – Т. 3. С. 43–46.

7 Сленг для ІТ-спеціалістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/ua/news-1-525-6972-slang-dlya-it-specialistiv_kafedra-inozemnih-mov. – Дата доступу: 14.01.2022.

8 Сорокіна, Є. Комп'ютерний сленг і жаргон як підсистема мови / Є. Сорокіна. – Київ, 2011. – Т. 3. – С. 255–256.

9 Термін у системі професійного мовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/1727101247606/dokumentoznavstvo/termin_sistemi_profesiynogo_movlennya. – Дата доступу: 14.01.2022.

10 Українська термінологія в професійному спілкуванні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moodle.nati.org.ua/mod/page/view.php?id=18186>. – Дата доступу: 19.07.2021.

11 Українська термінологія в професійному спілкуванні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://works.doklad.ru/view/UGr2RFsrqEw.html>. – Дата доступу: 14.01.2022.

12 Федушко, С. Український комп'ютерний сленг [Електронний ресурс] / Федушко С. – Режим доступу: <http://webstyletalk.net/node/5>. – Дата доступу: 14.01.2022.

13 Шарова, Т. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів інформатики засобами творчих робіт / Т. Шарова, С. Шаров // Молодь і ринок. – 2018. – № 9. – С. 33–38.

14 Шарова, Т. М. Українська мова у професійному спілкуванні: комунікація майбутніх фахівців / Т. М. Шарова // Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Філологія», вип. 11(79), 2021. – С. 245–247.

15 Шилінська, І. Засоби і способи номінації термінів галузі комп'ютерних інформаційних технологій / І. Шилінська. – Мандрівець. – 2013. – № 5. – С. 70–73.

16 Щур, І. І. Українськомовний комп'ютерний сленг: формування і функціонування : автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / І. І. Щур // Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Інститут філології. – Київ, 2006. – 20 с.

17 Sharov, S. The importance of communicative competence for the professional formation of future computer science specialists / S. Sharov, H. Gladkykh // Молодь і ринок. – 2021. – 7 (193). – С. 104–108.

18 Prometheus. Словник термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/LITS/104/2015_T4/06b98b433d3a457a8c809f3be2dfc24c/. – Дата доступу: 14.01.2022.

The article presents the peculiarities of the use of professional terms of IT specialists. In particular, emphasis is placed on computer slang, which is used by programmers not only when creating software products, but also during oral communication, written communication with colleagues.

Emphasis is placed on the fact that most of the terms and concepts often used by IT professionals are translated into English. Most often they exist in the communicative space in English translation and are usually used in writing as an abbreviation. The terms used by IT professionals do not always repeat the slang they can use in the performance of their duties.

УДК 811.161.3*373

М. А. ЯКАЛЦЭВІЧ

г. Гродна, УА “Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы”

НАЗВЫ АДЗЕННЯ І АБУТКУ Ў ПРЫКАЗКАХ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ЯК ЭЛЕМЕНТЫ НАЦЫЯНАЛЬНА-КУЛЬТУРНАГА ЗНАЧЭННЯ

У артыкуле характарызуюцца семантычныя асаблівасці прыказак беларускай літаратурнай мовы, структурным кампанентам якіх з’яўляюцца назвы адзення і абутку (кашуля, кажух, шапка, хустка, штаны, лапці, боты) і часткі адзення, яго элементы і дэталі (рукаў, каўнер, гузік, рэмень). Звяртаецца ўвагу на сімвалічны змест найменняў, а таксама на нацыянальную адметнасць выразаў.

Адзенне – адзін з найважнейшых элементаў культуры народа, а таксама паказчык этнічнай, сацыяльнай прыналежнасці чалавека. Разам з тым адзенне “адлюстравівае ўтылітарна-практычныя патрабаванні, мастацкія ўяўленні, звычаі і вераванні народа” [1, с. 232]. Ва ўстойлівых адзінках мовы найменні адзення выступаюць не толькі як асобныя лексемы, але як і культуразначымыя паняцці. Паралельна яны ж прымаюць удзел у фарміраванні парэміялагічнага значэння. У якасці крыніцы даследавання быў выкарыстаны “Тлумачальны слоўнік прыказак” І. Я. Лепешава, М. А. Якалцэвіч [2], дзе даецца семантыка-стылістычная характарыстыка найбольш ужывальным прыказкам, выпісаным з твораў мастацкай літаратуры.

Так, структурным кампанентам 55 прыказак з’яўляюцца назвы адзення і абутку. І хоць такіх найменняў не вельмі і многа, аднак менавіта яны падкрэсліваюць, вызначаюць нацыянальныя асаблівасці парэміялагічнага фонду беларускай мовы і ў нейкай ступені нават дапамагаюць стварэнню беларускага нацыянальнага касцюма. Традыцыйна ў нацыянальны камплект уваходзіць жаночае і мужчынскае адзенне, галаўныя ўборы, абутак. Невыпадкова і стрыжнёвым кампанентам прыказак сталі назвы адзення і абутку, якія былі распаўсюджаны са старажытных часоў.

Першая інфармацыя пра чалавека, якую мы атрымліваем пры сустрэчы, – гэта яго знешні выгляд, адзенне. І толькі потым ацэньваем унутраныя якасці, разумовыя здольнасці: *Па адзенні (адзежы, адзежцы) сустракаюць (страчаюць), а па розуму праводзяць*. Адзежа, як і яда, патрабуе вялікіх выдаткаў: *Каб не ежка ды адзежка, была б грошай поўна дзежка*. Таму кожны апрацаецца паводле сваіх сродкаў, даходаў, адпаведна сваім магчымасцям: *Выцягвай ножкі паводле адзежкі*. Да адзення адносіліся з пашанай, і, калі адмаўляліся ад удзелу ў чым-небудзь, казалі: *І рыбы не хачу, і адзежкі не змачу*.

Паводле ТСБМ, адзенне і адзежа – гэта ‘сукупнасць прадметаў з тканін або з футра, якія надзяваюць і носяць на сабе’ [3, с. 134], а адзежка (адзежка) – вытворныя ад адзежа.

Кашуля як элемент нацыянальнага касцюма адносіцца і да мужчынскага і да жаночага адзення. Яе насілі і дарослыя, і дзеці. Значэнне гэтага слова ў ТСБМ раскрываецца сінанімічным спосабам: сарочка, рубашка. А сарочка – гэта ‘мужчынская (верхняя і сподняя) або жаночая (сподняя) кашуля’ [4, с. 64]. З двума значэннямі падаецца слова рубашка: 1) тое, што і кашуля; 2) спец. верхні слой чаго-н. [5, с. 719].